

Izhaja vsak četrtek popoldne. V slučaju praznika dan poprej.
Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I.
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Posamezna številka stane 1 dinar.
Cena: za 1 mesec 4 Din, za 1/4 leta 12 Din, za 1/2 leta 24 Din;
za inozemstvo 6 Din (mesečno). — Inserati po dogovoru.

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo Jugoslovanske
tiskarne, Kolportažni oddelček, Poljan-
ski nasip 2. Rokopisi se ne vračajo.

Za odpravo davka na zaslužek ročnih delavcev.

V zadnjih dvanajstih (za mesec april, maj, junij) je naložila vladna večina protiustavno tudi delavstvu nov davek v obliki 2% od zaslužka, tako da plačuje sedaj delavstvo poleg drugih davkov še ta novi davek, kar je, umevno, vzbudilo med delavstvom veliko ogorčenje. Že pri sprejemanju dvanajstih je celokupna opozicija, posebno še Jugoslovanski klub, odločno protestirala proti temu krivičnemu davku. Ta davek se je ponovno vnesel v nove dvanajstine. Proti tej krivici je odločno nastopil dr. Gosar in stavil nujni predlog, da se ta davek v celoti ukine in razveljavi tudi za nazaj. Ta svoj predlog je stvarno utemeljil in njegovo krivičnost dokazal v svojem govoru, ki ga vsled velike važnosti v celoti priobčujemo.

Gospodje poslanci! Jaz in tovariši smo stavili narodni skupščini predlog, da se člen 94. zakona o budžet-skih dvanajstih za mesec april, maj, junij in julij t. l. ukine. Ta člen 49. zakona o sedaj veljavnih dvanajstihah se glasi: »Svi telesni radniki-ce, bez obzira na prirodu posla koji rade, a koji ne primaju zaradu od države, već od privatnih lica ili ustanova, platiće za 1925. god. u ime državnog poreza i svih ostalih državnih i specijalnih prireza, izuzev invalidskog poreza i vanrednog prireza, 2% od godišnje zarade.

Poslodavci jamče za naplato poreza svojih telesnih radnika.«

Kako je bil ta davek uveden?

Gospodje, dvanajstine za mesece april, maj, junij in julij so bile, kakor znano, proglašene nujnim. Naravna posledica tega je bila, da se niti člani fin. odbora, še veliko manj pa seveda ostali člani narodne skupščine niso mogli podrobno poučiti o tem, kar nam te dvanajstine prinašajo. Nekateri naši člani fin. odbora so bili sicer opozorjeni na člen 49. in v fin. odboru protestirali proti davku, ki se ž njim uvaja. Toda finančni minister na ta protest sploh ni reagiral. Jaz sem tudi v svojem govoru v imenu našega kluba pri generalni debati o teh dvanajstih opozoril med drugim na ta ogromni davek. Toda tudi v tem slučaju je finančni minister molčal in ni dal v tem pogledu nobene izjave in nobenega pojasnila.

Tako se je dogodilo, da nismo bili o tem davku na jasnem, niti v pogledu, kdo ga bo plačal, še manj pa o podrobnostih, kako se bo ta davek pobiral. Navezani smo bili le na par izjav nekaterih višjih uradnikov v finančnem ministrstvu. Tako so krožile, ko so bile dvanajstine izglasovane, vesti kakor n. pr. da se ta davek od onih, ki nimajo eksistenčnega minimuma, ki velja za osebno dohodnino, ne bo pobiral. Dalje se je govorilo, da tega davka ne bodo plačevali delavci na deželi, pri kmetih in malih obrtnikih, istotako ne služkinje in drugi taki delavci, ki služijo posamično raztreseni pri različnih gospodarjih.

Da omenim še eno stvar. Niti o tem, ali so ti delavci še naprej obvezani plačevati osebno dohodnino ali ne, ni prave jasnosti. Zakon, kakor je še nerodno stiliziran, je v tem pogledu sicer precej precizen. Toda za naše davčne oblasti, ki so v pogledu izterjavanja davkov vse preveč točne in vestne, zakon ni bil dovolj jase in tako se je zgodilo, da se od ročnih delavcev še danes pobira tudi osebna dohodnina.

Šele zadnji čas je finančni minister oziroma njegov generalni direktor za direktne davke izdal k omenjenemu členu 49. zakona o budžet-skih dvanajstih, podrobna navodila, kako naj se ta davek pobira. S tem šele, ko smo dobili ta navodila, je postalo povsem jasno, kaj ta davek pomeni. Pokazalo se je, da pomeni ta davek nekaj nemogočega in v praksi naravnost neizvedljivega. To mi je dalo povod, da sem s svojimi tovariši sprožil to vprašanje sedaj, ko se stvar še da popraviti.

Po večini so delodajalci, zlasti industrijalci, sicer odtegnili za čas od 1. IV. 1925 svojim delavcem na račun tega davka izvestne odstotke. Nekateri so odtegnili po 3, drugi pa po 5%. Vendar pa teh odtegljajev še niso izročili davčnim uradom, ker ti še niso imeli potrebnih navodil. Zato se da ta stvar, če se hoče gospod finančni minister zanj zanimati in jo malo temeljiteje preštudirati, brez velikih težav popraviti. Dovolite torej, gospodje, da radi tega, ker sem ravno jaz ta predlog sprožil, nekatere bistvene stvari, ki se tičejo omenjenega davka, poudarim in razjasnim.

Ta davek je protiustaven.

Čl. 116. naše ustave pravi: »Poreska obaveza je opšta, i sve su državne dažbine jednake za celu zemlju. Poreza se plaća po poreskoj snazi in progresivno.«

Gospodje, prva misel, ki je izrečena v ustavi, je ta, da mora biti davčna obveznost splošna. To se pravi, da ne sme biti od te obveznosti nobenih specijelnih izjem. V tem pogledu zadene napram državi vse enaka dolžnost. Toda napačno bi bilo misliti, da mora dobesedno vsakdo plačati davek. Zakaj v drugi alineji se pravi, da se davek plača po »poreskoj snazi«. Tam, kjer te dolžnosti ni, odpade tudi ta dolžnost. V isti alineji je tudi rečeno, da je davek progresiven. Sedaj pa pogledjmo tako naš 2% davek na zaslužek ročnih delavcev. Tukaj ni nobene izjeme. Ta davek mora plačati vsak. Plačati ga mora tudi največji siromak, ki zasluži vsak teden ali morda na mesec le par dinarjev, od katerih ne more živeti.

Po vsem svetu se pri davkih, zlasti pa pri osebnih davkih, ozirajo vedno na to, da ostane izvesten eksistenčni minimum davka prost. Tudi pri nas velja to pri osebni dohodnini, čeprav je tu takozvani eksistenčni minimum silno nizek, vsaj 8krat prenizek. Vendar vsaj načelno se priznava, da mora človek najprej živeti, potem šele se sme zahtevati od njega, da plačuje davek. V našem primeru je pa ta princip popolnoma zavržen in pogažen. Od ročnega zaslužka mora plačati vsakdo davek, četudi bi bil

to berač, ki je slučajno enkrat zaslužil par dinarjev in nima nobenih drugih dohodkov, marveč živi le od miloščine.

Gospodje, dovolite, da vas opozorim tu na važno razliko. Pri davku je treba ločiti, od česa izvirajo dohodki in na kaj se davek nalaga. Ali se nalaga davek na dohodek od imetja, ali pa na osebni zaslužek. Brez imetja se končno da tudi še živeti, četudi slabo, v današnjih razmerah celo zelo slabo. V urejenih prilikah se pa, če je človek zdrav, more pošteno preživeti, četudi nima premoženja, samo da vsak dan nekaj zasluži. Torej ni tako čudno in neutemeljeno, če se na imetje vobče naloži izvesten davek. Ako se n. pr. tudi od tistega, ki ima le malo zemlje ali le malo kapitala, zahteva izvestna vsota davka, je to do neke mere utemeljeno. Ali, gospodje, kadar gre za davek od zaslužka, od dohodkov, ki si jih človek le s svojim delom pridobi, tedaj morate priznati, da morajo biti ti dohodki do primerne eksistenčnega minima davka prosti. To odgovarja tudi jasni določbi čl. 116. naše ustave. Zato ni dvoma, da je čl. 49. zakona o sedaj veljavnih dvanajstihah protiustaven in to tembolj, ker je davek, ki ga ta člen uvaja, linearen in ne progresiven.

Gorostasnosti tega davka.

Poglejmo, do kakih absurdnosti vodi člen 49. V naši državi in specijelno pri nas v Sloveniji je brezposelnost zelo velika. Imamo 25—30.000 brezposelnih. Toda tukaj še niso uračunjeni tisti, ki delajo namesto 8 ur samo po 4 ure na dan ali namesto 6 dni samo po 4 ali 3 dni v tednu. In sedaj naj bi človek, ki ne dobi dela radi neurejenih razmer v naši državi in radi naše nesrečne gospodarske in finančne politike plačeval še davek, če bi se mu slučajno posrečilo kaj prislužiti. Če bo sedaj poleti ujel mogoče par dni košnje ali žetve in zaslužil par dinarjev, tedaj bo moral od tega malega izrednega zaslužka, ki si sigurno ne zadošča za preživljanje njega in njegove družine, plačevati še davek, namesto da bi mu država priskočila na pomoč in mu pomagala v njegovi bedi in stiski.

Vzemimo drug primer. Pri nas imamo vdove in upokojece, ki imajo po 200, 100 ali pa tudi celo samo po 60 dinarjev pokojnine na mesec. Ti upokojenci od svojih pokojnin ne morejo živeti. In če imajo take uboge izmuzgane sirote še toliko moči, da morejo kaj malega delati, in če jim je sreča mila, da zaslužijo kakih 50 dinarjev na mesec, da si vsaj za silo ohranijo svoje bedno življenje, tedaj pride fiskus in jim odvzame njihove trdo prislužene novce.

Na prvi pogled se davek od zaslužka še ne zdi tako strašen. Toda ta 2% davek je strašen zato, ker znaša v resnici dva, tri in še večkrat toliko. Prosim dovolite, da si stvar nekoliko natančneje ogledamo. Oglejmo si najprej, kako se računi podlaga ali osnova za ta davek. Človek bi mislil, ker gre za siromaka, da bo samo v nominalni vrednosti, v denarju izražen zaslužek tvoril bazo za ta davek. Gospod finančni minister, oziroma

njegov generalni direktor, sta si pa stvar temeljiteje zamislila. V zaslužek sta uračunala vse: stanovanje, hrano, obleko, kratkomalo vse, kar delavec n. pr. posel dobi pri svojem gospodarju. Pa ne samo, da je vse to uračunano, uračunano je po navadnih prometnih, oziroma tržnih cenah. Sedaj pa pogledjte, kako stvar izgleda. Če dobi navadna dekla v Ljubljani skromno plačo, stanovanje v podstrešni sobi, hrano in sem pa tja še kako staro obleko in to računate po tržni vrednosti, potem nastanejo iz tega naravnos gorostasne številke, ki morajo po svojem davčnem efektu človeka v resnici uničiti.

Vzemimo našega viničarja, tip najbolj bednega človeka v Sloveniji. Ti imajo pri svojem gospodarju stanovanje, deloma tudi živila v naturi in pa nekaj vina. Zaslužek v denarju je prav minimalen. Če konvertirate vse to, kar dobi tak viničar, v denar, dobite prilično visoke vsote, zlasti še če konvertirate vse to po tržnih cenah, ki pa ne veljajo. Na ta način dobimo zopet uprav gorostasne številke, iz katerih sledi še gorostasnejši davek. Znano pa je, da ti ljudje ne morejo živeti, zlasti si pa ne morejo kupovati obleke in obuvala, tako da hodijo otroci na pol nagi okrog in ne morejo obiskovati šole, ker nimajo potrebne obleke. Tako se ravno pri viničarjih lahko zgodi, da bo davek, ki bi ga morali plačevati od svojega zaslužka, večji, nego vsi njihovi denarni prejemki.

Ne 2, marveč 5, 7 in več odstotkov!

Gospodje, sedaj sem omenil samo osnovo, na kateri se ta davek računi. Sedaj pa pogledjmo še odstotke, po katerih se ta davek računa. Na prvi pogled znaša ta davek 2%. Toda temu je treba priračunati še izredno doklado, invalidski davek in tako zvano komoro. To znaša, ker invalidski davek varira, od 3-3-3-5 % ali okroglo 3 1/2 % državnega davka. Jaz sem si izpisal iz avstrijskega zakona o osebni dohodnini postavke in preračunal, kakšen je bil odstotek dohodnine tamkaj. Tamkaj je bil najprej določen eksistenčni minimum 1200 kron, kar odgovarja današnji valuti 18.000 dinarjev. (Pozneje se je ta eksistenčni minimum zvišal na 1600 dinarjev.) Za to prvo postavko 1200 kron je znašala tamkaj osebna dohodnina 6 promile. Pri nas pa znaša državni davek na zaslužek tudi pod tem minimumom 3 1/2 %. Pri 2000 kronah, ali sedanjih 30.000 dinarjev, je znašala osebna dohodnina 1%. Pri 6000 kronah ali sedanjih 90.000 dinarjih 2%. Pri 20.000 kronah, kar odgovarja v današnji valuti 300.000 dinarjev, je znašala osebna dohodnina 3%, in pri 60.000 kronah, kar odgovarja danes 900.000 dinarjem, je šele dosegla 3 1/2 odstotka. Tako, da je danes naš najbolj siromašni delavec obdavčen tako, kakor bi moral biti po ključu za osebno dohodnino tedaj, če bi imel malo manj kot 1 milijon dinarjev dohodka na leto.

Poleg tega morate pa pomisliti, gospodje, da je bila osebna dohodnina presta samoupravnih, občinskih in deželnih doklad. Pri tem davku pa tega ni. Ta davek je podvržen tudi

! Član, ki hoče kupiti ceno in dobro oblačilno blago, naj si ogleda zalogo v Konzumu, Kongresni trg 2 !

samoupravnim in občinskim dokladom. Kot podlaga za te doklade se jim jemlje samo $\frac{1}{4}$ celega drž. davka, toda pri nas imamo, zlasti kjer je veliko delavcev, predvsem torej v industrijskih krajih in pa po mestih, silno visoke okrajne in občinske doklade. Tako znašajo v posameznih občinah celokupne doklade po 300, 400 in 500%. Sedaj pa poglejte, kaj se to pravi. Če imamo 400% okrajnih in občinskih doklad, se v tem davek na ročni zaslužek podvoji in znaša celih 7%. Da vam navedem za primer mesto Ptuj. Ptuj ima 500% okrajnih doklad in približno 50% občinskih doklad. Recimo, da zasluži tamkaj delavec 1000 dinarjev na mesec ali letno 12.000 dinarjev. Od tega mora plačati 3-4 to je 408 dinarjev drž. davka, poleg tega pa še približno 550% doklad od $\frac{1}{4}$ tega zneska, skupaj torej okroglo 970 dinarjev. Prosim vas, kako more človek, ki ima družino, morda 5, 6 ali več otrok in ki zasluži na mesec 1000 dinarjev, preživeti svojo družino, poleg tega pa plačati še okroglo 1000 dinarjev samo direktnega davka. Cel mesec bo moral tak človek delati samo za to, da bo plačal direktni davek. Indirektnega davka pa plača še več. Jaz sem to približno preračunal. In ko sem vpošteval samo sladkor, petrolej, kavo, kavine surogate in riž, sem našel, da plača delavec, ki ima družino petih članov, okroglo 1300 dinarjev indirektnega davka. Pri tem je všteti tudi 1% poslovni davek. Če pa vpoštevamo še razne druge potrebščine, zlasti sol, obleko itd., dobimo vsoto blizu 2000 dinarjev indirektnega davka. Tako bo moral naš delavec plačati $\frac{1}{4}$ vsega svojega zaslužka za davek.

S stališča delodajalcev.

Gospodje, to je slika tega davka s stališča delavstva. Sedaj pa poglejmo stvar s strani delodajalcev. Naši industrijalci so se najbolj pritoževali proti temu davku. Toda ti bodo že še našli pota, da prevalijo ta davek ali na delavce ali pa na konsumente. Vem, da večja industrijska podjetja že danes odtegujejo ta davek svojim delavcem, in ker danes na kako mezno gibanje ni niti misliti, zato bodo ta davek nosili delavci. Ko bo pa prišla doba, da si bodo delavci opomogli in se bodo otresli tega davka, ga bodo pa podjetniki prevalili na konsumente. Ali vsi ne bodo mogli storiti tega. Mi imamo nebroj malih delodajalcev, kmetov, obrtnikov itd., ki ne morejo sami s svojimi močmi izvršiti svojega dela, pa imajo enega ali par delavcev in še to morda le začasno. Vsi ti ljudje ne bodo mogli

odtegovati tega davka svojim delavcem ali poslom. Zlasti kmetje, ki imajo par dni ali kak teden kosce ali ženjice, tem delavcem gotovo ne bodo odtegovali tega davka, kakor ga tudi ne bodo svojim hlapcem in deklam. Isto tako ne bo mogel odtegniti tega davka uradnik svoji služkinji, ki je itak ne more primerno plačati. Vsi ti delodajalci bodo torej ta davek nosili sami. Sedaj pa poglejmo še davčno tehnično stran tega davka, ker je tudi to za delodajalca zelo važno. Ti so namreč obvezani, informirati se o tem ali je delavec, ki ga najamejo, dolžni davek že plačal in sicer se morajo informirati o tem na podlagi posebne knjižice, ki naj jo delodajalec izpolni in vpiše vanjo, koliko davka je odtegnil. Sedaj si pa predstavljajte, kako bo naš kmet ob košnji ali žetvi, ko ima vse polno drugega posla, imel čas baviti se s takimi knjigovodskimi posli. Poleg tega morate tudi upoštevati, da mnogi naši sploh ne znajo pisati ali so vsaj okorni v tem. Prvič vsi ti ne bodo upisavali, koliko davka so odtegnili, ali če pa že bodo to storili, bodo storili to jako površno in netočno. Kako pa naj potem tisti, ki za njimi prevzame takega kosca ali mlatiča, odgovarja, da je njegov davek plačan. Če se bo hotel delodajalec varovati pred eventualno izgubo, bo moral najprej iti k davčnemu uradu in sicer ne k svojemu, ampak k onemu uradu, v čigar področju je prej dotični delavec delal, in tamkaj dobiti potrdilo, da je dotični davek plačan. Tu se že v resnici vse skupaj neha. Seveda ima ta stvar za nas Slovence še posebno ost. Pri nas, pri naši urejenosti in pretirani vestnosti, boljše brezvestnosti naših davčnih uradov, se bo vse to izvajalo, tu doli pri vas pa se ne bo, ker se izvajati absolutno ne more.

Danes sem čital šaljiv podlistek o razmerah v naši državi. Med drugim se tu opisuje tudi, kako bo pri nas čez 30 let. Pravi se: »Vsak državljan je že po rojstvu obvezan, da pomaga izterjati davke, da lovi roparje, ovaja tihotapce itd.« Zdi se mi, da je hotel gospod finančni minister s tem davkom in s direktivami, ki jih je dal svojim podrejenim organom, ta šaljivo prorokovani razvoj prehiteti za 30 let in da že danes izvaja, kar je tam prerokovano.

Z narodno-gospodarskega vidika.

Gospodje, sedaj smo ta davek pregledali z dveh privatnih strani in sicer s strani delojemalcev in s strani delodajalcev. Poglejmo ga pa sedaj še z narodno-gospodarskega stališča. Mi govorimo neprestano o krizi, v ka-

teri se nahaja naše narodno gospodarstvo. To je istina. Naše narodno gospodarstvo se zares nahaja v krizi. Ne bom našteval vzrokov, zaradi katerih je kriza nastopila. Uzroki so nebrojni. Nekateri teh vzrokov so taki, da bi jih lahko eliminirali, drugih pa ne moremo. Čisto gotovo pa je, da je bistven in najvažnejši faktor za narodno blagostanje ta, da se delavne moči počutijo vsaj za silo dobro. Povsod na svetu in ravno v najbolj naprednih deželah, kakor v Nemčiji, v Angliji, v Ameriki in na Francoskem vedo politiki dobro, da prospeva narodno gospodarstvo le tedaj, če morejo delavci vsaj skromno človeško živeti. Pri nas se loteva vseh delavcev in delodajalcev nekaka apatija. Zlasti obrtniki in manjši podjetniki zapirajo in omejujejo svoje obrate radi nezmiselnega obdavčevanja. Tudi naši delavci postajajo apatični in se ne brigajo za nobeno stvar. Tako smo na najboljšem potu, da bomo nekoga lepega dne doživeli polom našega gospodarstva in istočasno tudi moralno propast našega delovnega ljudstva. Ta davek, proti kateremu sedaj govorim, je najboljša sredstvo za to, da uprpastite naše narodno gospodarstvo in moralno popolnoma strete naše delavstvo.

Ker sem čul, da hoče gospod finančni minister pristati na nujnost mojega predloga — predpostavljam seveda, da ne bo ostalo samo pri pristanku na nujnost, ampak da se bo ta davek tudi odpravil — zato nočem zavlačevati in vam na dolgo in široko pripovedovati vse podrobnosti, ki so v zvezi s tem davkom. Apeliram na vse, ki imate količkaj zmisla za socialno pravičnost, za pravičnost napram najsiromašnejšim slojem našega ljudstva, na vse, ki vam je naš narod na srcu, da glasujete v interesu delavcev, v interesu delodajalcev, zlasti kmetov in obrtnikov in v interesu vsega našega narodnega gospodarstva za to, da se ta davek odpravi. Naše delavstvo, zlasti slovensko, je že sedaj težko obremenjeno z davki na osebno dohodnino, ker je eksistenčni minimum vsaj 8krat prenizek. Zato naši siromašni ljudje, ki že sedaj ne morejo živeti, plačujejo razmeroma visoke vsote v obliki osebne dohodnine. Če se ta stvar ne da čez noč popraviti, naj ostane vsaj pri starem in naj se tem siromakom ne nalagajo nova bremena, katerim morajo podleči.

Zato, gospodje, apeliram na vas, da ne vzamete te stvari kot navaden demagoški predlog, ki je stavljen samo zato, da se o njem govori, ampak verujte, da sem ga stavil zato, ker je

nujno potreben. Danes se stvar še da brez večje škode popraviti, čez pol leta pa to ne bo več mogoče.

* * *

Uspeh dr. Gosarjevega govora je bil, da je bil njegov predlog oddan finančnemu odboru, da ga preštudira in poda narodni skupščini svoje mnenje o njem.

Občni zbor Jugosl. strok. zveze.

Dne 21. junija 1925 se je vršil v Ljubljani redni občni zbor Jugoslovanske strokovne zveze, na katerem je bilo zastopanih vseh 14 strokovnih zvez in društev po 34 delegatih. Tov. predsednik Jože Gostinčar je otvoril občni zbor z običajnim pozdravom in podal kratko poročilo o položaju delavstva ter naglašal naloge strokovne organizacije v današnji kapitalistični dobi. Tov. predsednik je podal obširno poročilo o delovanju zveze v preteklem letu, poudarjal težkoče, s katerimi se je imela zveza boriti, katere pa je s svojo organizirano močjo tudi prebila. Dalje je govoril o pomenu našega kongresa na celokupni pokret naših organizacij, pri katerem je Jugoslovanska strokovna zveza odlično sodelovala. Govoril je še o najbližnjih nalogah JSZ v bodoče. Poročilo predsednika je občni zbor sprejel z odobravanjem na znanje.

Glavni tajnik Ivan Gajšek je poročal: Načelstvo je imelo 26 rednih sej, vodstvo pa eno sejo. Skupnih sej JSZ in DZ je bilo 5. Došlih dopisov 417, odposlanih pa 394. Strokovnih in organizatoričnih okrožnic je izdala JSZ 8. Med letom je nanovo pristopilo k JSZ Društvo organizistov in glasbenikov v Celju. Tako združuje danes JSZ 14 strokovnih zvez in društev. Dalje je poročal o spremembah v tajništvih JSZ. Tajnik je še govoril o strokovnem položaju, o gibanju nasprotnih organizacij in o enotni organizaciji, katero forsirajo danes nasprotniki. Podal je tukaj smernice, katerih se bo morala v bodoče JSZ držati. Mi smo vedno za skupne nastope z drugimi organizacijami povsod, kjer se gre za pošteno delo in namen izboljšati delavstvu položaj. Poročal je dalje o novem poslovniku, tečajih in gospodarski osamosvojitvi organizacije in članstva. Občni zbor je poročilo zelo odobral.

Za odsotnega blagajnika je podal blagajniško poročilo tov. Rudolf Strnad. Občni zbor je poročilo blagajnika enoglasno odobril.

Čemu mečeš proč denar? Ali ne veš, da ima Konzum konkurenčne cene in dá poleg tega še 3% popust! Svoji k svojim!

A. Marby:

Hanka.

Lužiško-srbska povest.

Uvod prevajalčev. Povest se vrši v majhni lužiško-srbski vasi, kmalu po končani nemško-francoski vojni leta 1870/71. Lužiški Srbi so zadnji ostanek nekaj silno številnega naroda — ali bolje sorodnih plemen — polabskih Slovanov, ki so živeli po večjem delu sedanje srednje in severne Nemčije, zlasti na obeh bregovih reke Labe. Danes je lužiških Srbov še okoli 200.000, ki stanujejo na ozemlju, malo manjšem kakor polovica bivše Kranjske. Razteza se to ozemlje ob reki Sprevi, narodnostna meja lužiških Srbov pa se začne nekako 80 km južno od Berlina. Deli se v Spodnjo Lužico z glavnim mestom Hořibus (Kottbus) in Gornjo Lužico z mestom Budyšin (Bautzen). Narod sam se imenuje »Serbska« (Srbi); Nemci so jim dali ime »Sorben« ali »Wendene«.

Po poklicu so Lužičani pretežno poljedelci in obdelujejo danes svojo zemljo z najmodernejšimi pripomočki. Po nekaterih krajih je pa tudi industrija zelo razvita.

Po veri so večinoma protestantje (tudi naša povest se godi v protestantski vasi); od vseh prebivalcev je samo kakih 20.000 katoličanov.

Zelo ljubijo svojo lepo narodno nošo; ohranila se je celo tam, posebno pri ženskah, kjer je narod že popolnoma ponemčen.

Še bolj pa kakor to zunanjo svojo posebnost ljubijo svoj srbski jezik in narodnost. Obdani od vseh strani od Nemcev, ki se zadržajo v njihovo deželo, se branijo krčevito in vztrajno pred nemško poplavo. Pred državo in javnostjo ne uživa njihov jezik skoro nobenih pravic, zato ga pa tembolj negujejo v knjigah in časopisih. Danes izdajajo redno dnevnik »Serbske Nowiny« v 10.000 iztisih, 4 tednike, 4 mesečnike, 2 koledarja in razne posamezne knjige.

Največjo zaslonbo pa uživa lužiška srbsčina v cerkvi in kmetijski družini. Tu branijo svojo slovansko samobitnost do skrajnosti, kakor nam to lepo opisuje naša povest. Eni mislijo, da služijo stvari najboljše, ako nočejo ničesar slišati o kakršnokoli tujih, »nemških« novotarijah, ker so pre-

pričani, da škoduje vsaka sprememba starih, častitljivih navad srbski samobitnosti — taka je n. pr. v povesti Hanina mati! — drugi pa z veseljem sprejemajo nove, četudi tuje pridobitve, hočejo pa ohraniti pošteno slovansko srce in mišljenje; zastopniki teh je v povesti Kriška.

Lužiški Srbi štejejo za svoje mnogo slavnihih mož, ki so si pridobili za svoj jezik in narod neprecenljivih zaslug, n. pr. jezikoslovca M. Hornik in dr. Arn. Muka, pesniki in pisatelji Jur. Mjen, Andr. Zejler, Jak. Bart-Čišinski, Jos. Novak, Ivan Skala in dr.

Vse kaže, da lužiški Srbi nočejo utoniti v nemškem morju, ampak hočejo ohraniti vkljub vsem težavam svoj jezik in svojo narodnost ter ostati del velikega slovanstva.

1.

Neprijazen februarski večer. Vihar pometa ceste, buči z neznansko silo, potresa vrata in okna, da šklepetajo šipe.

Z visokoprivihanim ovratnikom, z vojaško čepico, potisnjeno globoko na čelo se žuri mlad vojak hitrih korakov po dolgi veliki cesti lužiškega garnizijskega mesta tja proti odlični ogelni hiši. Tu obstane, prisluškuje, našobi ustnice v jasen, zategnjen žvižg in se ozira nato v pričakovanju v hišna vrata. Ta se hitro odpro, ko je dobroznani znak komaj izvenel, napol stopi na prag vitko dekle, poda vojaku, ki se je hitro približal, obe roki in mu reče v tihem, hlastnem glasu: »Stopi v sobo, Martin! Gospoda je v gledališču; ne smem pustiti otrok samih.«

»Tudi ni prav zabavno zunaj danes! Zares bi lahko človek mislil, da drvi za njim divji lov,« se je glasil odgovor. »Ah! da, tu ti je seveda dobro,« je nadaljeval vojak in je vstopil za dekletom v veliko, udobno opremljeno, prijetno gorko sobo. Svojo določeno oznako so dajale sobi tri vstric postavljene postelje; z njihovih belih vzglavij so se odražale male, temnokodrate glavice mirno speh

otrok; lahki zastori so jih varovali pred lučjo skrbno privite svetilke.

Svojevrsna govornica obeh je izdajala njuno srbsko pokolenje, drugače pa nista v svoji zunanosti kazala nobene sorodne sličnosti.

Srednjevelika, zastavna, pri tem pa gibčna postava mladega moža, njegova temnolasa glava z drznimi črtami v obrazu in s črnimi, bliščečimi očmi je izražala bolj južnoslovanski značaj, medtem ko je Hankina zunanost kazala povsem severno lice.

Bila je velika in vitka. Glavo je nosila ponosno vzravnano in njeno lice je bilo nenavadno lepo. Vsaka črta v njem je kazala brezhibno čistost. Marsikatera odlična meščanka bi zavidala to srbsko dekle za bleščečo čisto, rožnato polt, za njene kot slonova kost leskeče se zobe v njenih malih, kipečih ustih, kakor tudi za naravno ljubkost v vsem njenem gibanju.

Mahoma je podrhtelo kakor težko zadrževan nemir okoli Hankinih ust in oči. Z gibčno roko si je naglo potegnila preko obraza, kakor bi hotela zabrisati jasne sledove solz, in je dejala v napol pridruženem, rahlo očitačjem glasu: »Tako pozno, Martin? Mislija sem že, da si pozabil na svojo obljubo.«

»Ni šlo poprej! Tudi ne morem dolgo ostati, moram biti ob devetih že zopet v vojašnici,« je odgovoril Martin ravnodušno. »No, Hanka?« — ovil je je roko okoli vitkega stasa — »mi ne daš poljuba?«

Samo bežno mu je vrnila poljub, nato se je hitro odtegnila daljnemu laskanju in je dejala v skrbem: »Pusti me! Je že pol devetih... in moram ti še marsikaj povedati! Ah Martin...«

(Dalje prih.)

Gospodar tov. Burkelje Alojzij je poročal o vrednosti inventarja ter o potrebi razširjenja uradnih prostorov in o organizaciji čitalnice. Knjižnica JSZ obsega 592 raznih strokovnih knjig. Občni zbor je vzel poročilo na znanje. Tov. predsednik je odredil o poročilih razgovor. V debato je poseglo mnogo delegatov. Razpravljalo se je o točnem plačevanju članarine, o evidenci članov, potrebi tečajev, o delavskih podporah, o kreditni zadrugi, delavskih zaupnikih in o drugih organizacijah, v katerih sodelujejo tudi člani strokovnih zvez.

Predsednik glavnega nadzorstvenega odbora tov. Rudolf Strnad je podal svoje poročilo, v katerem je naglašal, da je našel poslovanje in blagajniške knjige v popolnem redu ter predlagal načelstvu absolutorij. Predlog je občni zbor sprejel enoglasno.

Tov. predsednik je odredil volitev novega odbora. Soglasno je bil izvoljen sledeči novi odbor, ki se je na prvi seji konstituiral tako-le: Predsednik: Jože Gosinčar, podpredsednik Zumer Srečko, blagajnik ing. Žumer Alojzij, gospodar Burkelje Alojzij; odborniki: Kordin Franc, dr. Andrej Gosar, Smodej Franc in Žužek Franc. Občni zbor je sprejel sledeče predloge: tekem treh mesecev izdela načelstvo popoln poslovnik za vse instance in organizacije JSZ. Poslovnik sprejme obvezno za celo organizacijo vodstvo. V dneh 6., 7. in 8. septembra se vrši v Ljubljani centralni tehnično-organizatorični tečaj, na katerega so obvezne poslati vse skupine in zveze po dva tečajnika. Storili so se tudi potrebni sklepi glede kritja stroškov. Sprejet je bil predlog, da je obvezen vsak član naše organizacije biti naročnik »Pravice«. Izjeme dovoljuje le načelstvo. Pri tej točki se je razvila živahna debata, v katero je poseglo veliko delegatov. Dalje je občni zbor priznal za najvišjo instanco kongres in zato sprejel vse sklepe zadnjega kongresa za obvezne. Dalje se je sprejel predlog, da bodi vsak član strokovne organizacije tudi kupujoči član pri našem konsumnem društvu in da naj vsak član v prvi vrsti kupuje svoje potrebščine le v prodajalnah konsumnega društva, kjer obstojajo.

Z velikim odobravanjem in navdušenjem je bil sprejet predlog, da se pošlje prevzvišenemu gospodu škofu dr. A. B. Jegliču čestitke krščansko socialnega delavstva k njegovi 75 letnici rojstva.

Predsednik Gosinčar se je spomnil rajnega Mihaela Moškerca kot prvega tajnika JSZ in urednika »Pravice«, kateri si je pridobil veliko zaslug za našo delavsko organizacijo s svojim neumornim delovanjem. Občni zbor je stoji zaklical: slava Moškercu!

Občni zbor je poslal dr. Gosarju sledeči pozdrav: »Občni zbor Vas v svoji sredi zelo pogreša, ter Vam pošilja svoj pozdrav in kliče: Vstrajajte neomajno in odločno v borbi za pravice delovnega ljudstva! Predlog je bil z velikim navdušenjem sprejet.

Z viharim odobravanjem je občni zbor dal duška zahvali tov. Kuka-vice tov. Gosinčarju, ki je celo življenje posvečal vedno delu za delavstvo in ki še kot starosta z veliko mladeniško spretnostjo vodi kot predsednik našo organizacijo.

Končno je tov. Gosinčar v navdušenem govoru poudarjal naše dolžnosti, apeliral na delegate, da po svoji moči pripomorejo do uresničenja vseh sklepov občnega zbora. Kot izkušen veteran našega gibanja je opozarjal na težkoče, ki nas še v našem boju čakajo, in zaključil občni zbor s kličem: Na delo! V delu in poštenju je naša bodočnost! Pojdimo k zmagi!

Jugoslovanska strokovna zveza.

Praznovanje 20letnice v Prevaljah. V ponedeljek dne 29. t. m., na praznik sv. Petra in Pavla, je praznovalo Katoliško delavsko društvo v Prevaljah 30 letnico svoje ustanovitve. Ob pol 10. je bila slovesna sv. maša z cerkvenim govorom, po maši pa zborovanje v društveni dvorani. Zborovanje je otvoril g. Kugovnik, govorili pa so: Gostinčar, Keše in g. župnik. Zaključni govor je imel g. Kugovnik. Zborovanje se je vršilo v dvorani vsled slabega vremena. Popoldne po litanijah je pa bila igra »Turški križ«.

Zveza tovarniškega delavstva.

Jesenice. Skupina SZTD na Jesenicah ima večkrat svoje sestanke, ki pa niso zadovoljivo obiskani, posebno od mlajših članov. Ker pa so taki sestanki velike važnosti, zato se vsi člani pozivajo, da jih pridno posečajo. Posebno v zadnjih časih, ko se je začelo urejevalo stanovsko zavarovanje, se je čulo, da organizacija premalo dela. Ako bi pa dotičniki prišli na sestanke, bi jim lahko z lepo besedo povedali, kdo in kaj je pravzaprav organizacija, in sicer, da smo to vsi, ki plačujemo organizacijske prispevke. Obenem so tudi dolžni vsi sodelovati za izboljšanje našega položaja. Dolžnost odbornikov je, zastopati organizacijo, dolžnost članstva, ki je ta odbor volilo, je pa, da pridno zahaja na sestanke in poda odbornikom in zaupnikom potrebno gradivo za njihovo delo. Le na ta način lahko prevzame odbor odgovornost za svoje delo, v nasprotnem slučaju pa jo mora vsekakor odklanjati. Torej, zavedajte se svojih dolžnosti, da ne boste dolžili pozneje odbornikov, da niso bili na mestu. Nikakor pa se ne more zahtevati od odbornika ali zaupnika, da naj vse težave posameznega člana upošteva, če ta teh ne pove na sestankih, katere potem premosti in skušamo odpraviti vsi skupaj vzajemno. In svadenje na bolje obiskanih sestankih.

Zveza papirniškega delavstva.

Zvezni izlet. Kakor vsako leto priredi Zveza pap. delavstva tudi letos svoj zvezni izlet, in sicer na prijazni Homec pri Kamniku, v nedeljo, dne 5. julija t. l. Letošnji zvezni izlet ima pa še poseben pomen, ker se izleta udeležijo tudi neorganizirano tovarniško delavstvo od Domžal do Kamnika. Homec, tako prijazen, tih, izletniški kraj, s svojo ljubko cerkvico in prekrasnim društvenim domom na hribčku, v katerem je imel naš neumrljivi Krek svojo sobico, je že sam na sebi vabljiv toliko bolj za delavca, da se od težkega dnevnega dela navžije v tako ljubki naravi svežega zraka in v tovariškem pogovoru s sodelavci medsebojno spozna na delavskem taboru, ki ga po sv. maši navduši za težke boje v bližnji prihodnosti. Tovariši, člani in članice, pohitite na ta izlet, pripeljite seboj svoje družinske člane in prijatelje. Odhod izpred Društvenega doma D. M. v Polju ob 5 zjutraj po vrstnem redu: kolesarji, voz z godbo, vozovi s člani. V Domžalah se snidemo s člani iz Medvod-Goričane. Prihod v Homec ob pol 9, kjer se počaka kamniškega vlaka, ki pelje okoli 8 iz Ljubljane in pride v Homec okrog 9 dopoldne. Nato sprevod v božjepotno cerkvico na holmece, kjer bo daroval sv. mašo (pri kateri svira godba) naš delavski prijatelj p. Engo Klasinc iz Viča. Po sv. maši na hribčku pred domom in kapelico delavski tabor, na katerem so obljubili sodelovanje naš starosta Jože Gosinčar, dr. Gosar in drugi. Po taboru kosilo in prosta zabava s sodelovanjem godbe na pihala, ogledovanje okolice in Kamnika. Za ostale pa priredi po blagoslovu (ki bo ob 2 pop.) ondotno društvo v domu društveno prireditev. Le v slučaju skrajno slabega vremena se preloži izlet na prihodnjo nedeljo. Vsi člani naj se ravnaajo po tem redu.

Strokovna zveza rudarjev.

Izjava. Izjavljamo, da Uranjek Jakob iz Megojnice 63, p. Griže, ni pisal dopisa v zadnji »Pravici« o državnem premogovniku v Zabukovici in tudi ni z njim v nikaki zvezi. — Uredništvo.

Velenje. V nedeljo, dne 5. julija t. l. se vrši shod krščansko socialnih rudarjev v Velenju v restavraciji pri kolodvoru. Obravnavale se bodo organizacijske zadeve, kakor obstoječa kriza pri rudniku. Vabljen je tudi poslanec Pušenjak. Želja velenjskih rudarjev je, da se gospod poslanec udeleži shoda, ker mu je hvaležno, da se tako vneto prizadeva in zanima za rešitev brezposelnosti in krize v Velenju. S svojim delom je pokazal on, kakor ostali poslanci Jugoslovanskega kluba, da se zaveda svoje dolžnosti napram delavstvu, ki mu je dalo svoje zaupanje. Jugoslovanska strokovna zveza v Ljubljani je pretekli teden vložila prošnjo, da se sprejme prej ko mogoče nazaj v delo pri velenjskem rudniku one rudarje, ki so že več mesecev na dopustu. Istotako je poslalo tajništvo JSZ obširno vlogo na Državni ured rudarskih premogovnikov v Sarajevu, v kateri pojasnjuje položaj velenjskih rudarjev, stavi konkretne predloge za rešitev krize in apelira na državni ured, da stori v polni meri svojo dolžnost in pospeši rešitev krize. Upamo, da bo položaj, v katerem se nahajajo danes velenjski rudarji, pripravil iste do tega, da se strnejo v močnih vrstah organizacije.

Zabukovca pri Celju. V nedeljo, dne 28. m. m. se je vršil tukaj rudarski shod, katerega se je udeležil tov. glavni tajnik Gajšek iz Ljubljane. Na shodu so se obravnavale važne zadeve in je tajnik še delj časa po shodu ostal v razgovoru z rudarji in zaupniki.

Velenje. Direkcija državnega rudnika je nabila prepis razglasa rudarskega šefa v Sarajevu, po katerem se morajo akordne postavke znižati na splošno za 30 odstotkov s 1. julijem t. l. Ta razglas je vzbudil med velenjskimi rudarji in tudi med ostalimi veliko razburjenje, ker se je mislilo, da se hoče tukaj kršiti obstoječo mezdno pogodbo. Dognalo se je, da so nekateri rudarji prekoračili pogodbo, ki določa, da morajo prejeti za akordno delo 25 odstotkov več od normalne plače, a so dosegli celo 100 do 120 odstotkov. To gotovo ni bilo upravičeno v času, ko morajo vsled pomanjkanja dela ostati drugi rudarji na dopustu brez vsakega zaslužka. Iz tega se jasno vidi, kako nujno potrebna nam je solidarnost delavstva, v kateri je treba, da delavci pomagajo v težkih časih, posebno pa v časih take krize, kakor je danes v Velenju, eden drugemu do zaslužka in življenja.

Spomenica skupine Strokovne zveze rudarjev v Velenju. Velenjski državni premogovnik preživlja težko krizo vsled vedno manjšega konsuma velenjskega premoga. Pričakuje se, da se kriza še poveča in brezposelnost naraste in obstoja celo upravičena bojazen, da premogovnik v doglednem času preneha obratovati. Ako ne bodo državne oblasti posvečale temu vprašanju dovolj pozornosti in če ne bo država v prvi vrsti odjemalec velenjskega premoga, potem ni upanja, da se razmere izboljšajo, ker v doglednem času zgubi najbrže premogovnik zopet za 100 vagonov odjemalcev mesečno. Ker je pa od tega odvisen obstoj več sto delavskih družin in so v prvi vrsti strokovne organizacije poklicane, da proučujejo položaj in storijo vse, kar je v njihovi moči, je skupina strokovne zveze rudarjev izdelala konkretne predloge, kako krizo rešiti in preprečiti katastrofo. Te svoje predloge je poslala skupina v obliki spomenice preko centrale v Trbovljah na Jugoslovansko strokovno zvezo, katere je poslala isto vsem merodajnim oblastem, kakor tudi ministrstvu v upoštevanje in rešitev. Delavstvo je storilo

svojo dolžnost, sedaj jo naj stori še vlada in velenjski premogovnik kakor velenjsko delavstvo bo rešeno.

Zveza javnih nameščencev.

Vabilo. Organizacija javnih nameščencev, somišljenikov SLS in »Strokovna zveza javnih nameščencev« prirede dne 5. julija, to je v nedeljo ob 2. popoldne, izlet čez Orle v Rudnik. Zbirališče na Dolenjskem mostu. V slučaju slabega vremena se vrši izlet teden dni pozneje. Pridite tudi s svojo družino! Dobrodošli tudi prijatelji in naši somišljeniki! — Odbor.

Člani strokovne zveze javnih nameščencev se opozarjajo, da lahko oddajo vse usnjate predmete n. pr. kovčke, ročne torbice, torbice za akte itd. v popravilo ali naroče nove vsako soboto pri odborovni seji po ugodnih cenah. — Odbor.

Tedenske vesti.

Jubilej. Dne 9. in 10. julija obhaja »Slomškova zveza« 25 letnico svojega obstoja. Neustrašenim borecem za uveljavljanje krščanskih načel v javnem življenju najiskreneje častitamo ob njihovem jubileju!

V nedeljo bo orlovska prireditev v Št. Vidu nad Ljubljano. Isti dan je tudi razstava dobitkov efektne loterije v Ljudskem domu. Krekovi, udeležimo se te prireditve, kjer nastopa nad polovico delavstva. Vožnja na železnici je polovična.

Spominsko plosčoo padlim vojakom so odkrili 28. junija na Spodnjem Berniku pri Cerkljah.

Otvoritev nove liške železnice se vrši dne 25. julija t. l.

Nova železniška postaja. 5. julija bo slovesna otvoritev nove posaje Notranje gorice med Brezovico in Preserjem na tržaški progi.

Požar. V Dobrenjah pri Pesnici je posestniku Kodriču požar uničil hišo in poleg stoječi hlev. V kleti mu je padla petrolejka na tla ter se razbila in tako povzročila požar.

Smrt pri kopanju. 27. junija je pri kopanju v parni kopeli pri Slonu v Ljubljani zadela kap Ivana Oreška, občinskega odbornika in hišnega posestnika v Novem Udmatu pri Ljubljani.

Strela je udarila 25. junija ob 7 zvečer v srelovod župne cerkve na Kopanju. Pod jabolkom, kjer je bila žica skupaj staknjena, je visel majhen košček žice in tako je šla strela po njem in se razpršila po tleh. Nekaj strele je priletelo v župnijska vrata ter jih popolnoma razbila. Pobitih je tudi več šip po oknih.

Cerkven rop. V Šmihelu pri Novem mestu je neznan vlomilec pretekli teden vlomil ponoči v cerkev, vdrl v tabernakelj in vzel lepo baročno monštranco in ciborij. Sv. hostije je vlomilec raztresel po oltarju. O vlomilcu še nimajo sledu.

Na smrt obsojena morilca. Pretekli teden sta stala pred mariborsko poroto 42 letni mizar Ivan Žlahčič in njegov pomočnik 30 letni Franc Čič, ki sta 11. decembra ponoči umorila čevljarkega mojstra Mikla v Studenčih pri Mariboru, njegovo ženo in sedemletno hčerko. Oba morilca sta bila obsojena na smrt na vešalih.

Nov kolodvor v Sarajevu. V Sarajevu začno v kratkem graditi novo kolodvorsko poslopje, ki bo eno najlepših v državi. Stal bo približno 3 milijone dinarjev.

Dopisi.

D. M. v Polju. Zadnji »Delavsko kmetski list« štev. 25, z dne 25. junija je prinesel lažnjav dopis iz D. M. v Polju (bolje Zaloga), v katerem me podpisane poznani dopisnik na nje-mu lasten nesramen način napada in mi podtika reči, ki so docela zlagane, za katere se bo moral pred sodiščem zagovarjati. V ostalem pa na klevete dopisnika malo odgovora: V prvem odstavku pravi, da skoro ni potrebno povedati javnosti tukajšnjih dogod-

Razširjajte »Pravico«!

Somišljeniki posečajte gostilno Osrednje vinarske zadruge Kongresni trg 2 (Konzumska klet)

kov. Menda že ne, ker vsi občani in tudi brezvestni dopisnik vedo danes natančno, kako je s celo zadevo, katero zavija. Iz drugega odstavka sledi logično to, da hoče brezvestnež, da bi bil jaz berač, da bi vse zapil, le kot takega bi me imel za krščanskega socialista; dopisnik ne privošči delavcem niti svoje strehe. V nadaljnjem stavku zvito omenja, da kaj zato, če si župan zaračuna pot in če si malo preveč, saj je plačal nazaj celih 23.109 dinarjev. Pozivljam dopisnika, naj pove odkrito, kateri župan je to bil in izjavljam: 1. Ako meni dokaže, da sem plačal 23.109 Din občini nazaj in 2. ako mi dokaže eno samo paro poverebe za čas mojega županovanja, da mu takoj odstopim vse svoje nepremično premoženje s kozolcem vred, katerega mi očita. Torej prijatelj, lahek zaslužek! Ker pa po tvoji logiki delavec ne sme imeti premoženja in beračev ima občina tudi nekaj, zato priporočam, da daruj potem to premoženje beračem. Da imam v tovarni Vevče mesečno 7000 kron je laž; morda je dopisnik posebej računal, ker jaz dobivam le 4000 kron mesečne plače. Da sem predsednik organizacije kemičnih delavcev, od katere prejemam 2000 kron ni res, ker taka tukaj niti ne obstoja. Ker sem pa prejemal kot župan plačo mesečno 3000 kron, katere mi je očitno nevoščljiv, pa priporočam volivcem, da izvolijo v bodoče njega, ker on bo menda to delo zastopaj opravljal. Da pa priznate sami, da ste delali napake v občinskem odboru, me prav veseli, saj to smo Vam mi, krščanski socialisti, vedno dokazovali. Toliko v odgovor. Zgodovina naše občine bo pa še govorila, kako je skupina revolucionarno komunističnega proletarskega krila pomagala v občini buržaziji na krmilo. Kukavica Franc.

D. M. Polje. Pred kratkim ustanovljeno kolesarsko društvo »Zarja« v Zg. Kašlju s 94 člani je pretečeno nedeljo javno nastopilo in pokazalo svojo moč in disciplino. Čudili smo se dirkačem, kateri prav malo zaostajajo za kakim izvežbanim dirkačem. Zelo pohvalno o celi prireditvi so se izrekli člani kluba »Save« iz Ljubljane, katerih je posetilo prireditev okrog 40. Dirkalne tekme so se udeležili najboljši dirkači gg. Rešek, Vrbin, Smrekar, Vidregar, Trtnik, Anžur, Remc, Frančič. Na startu se je ljudstva kar trlo, in tudi ob celi progi je bilo polno gledalcev, kar je dokaz, da se občinstvo zanima. Nedostatki kakor premalo rediteljev na progi, dalje mučno čakanje na začetek (mesto ob 2 ob tričetrt na 3) je v bodoče odpraviti. Vrtina veselica je potekla v najlepši harmoniji ob zvokih Poljske godbe. Upamo, da si je tudi gmotno društvo opomoglo. Odboru zamoremo le častitati na tako lepo uspehi prireditvi, društvu želimo uspeha tudi izven naše fare. Pogumno naprejš, tudi te vrste sport je potreben. — Gledalec.

D. M. v Polju. V predzadnji »Domovini« se je oglašil s polnim podpisom g. Drašek, nadučitelj v Zalogu. Že dejstvo, da je priobčil svoj dopis v razupiti »Domovini«, ga jasno kvalificira. — Založanom zameri, da ob priliki prenovljenega vaškega znamenja niso vihrale narodne zastave, pač pa samo cerkvene, ter psuje ljudi krščansko-svetovnega nazora z rimovci, separatisti itd. (Lep vzgojitelj, ki psuje!) — Pribijemo: Poleg cerkvenih zastav je vihrala tudi narodna. Če

jo on v svojem veseličnem razpoloženju ni videl, naj samemu sebi pripiše. Pa tudi če bi ne vihrala nobena narodna zastava, na stvari nič ne izpremeni, ker je bila blagoslovitev eminentno cerkvena slovesnost in tudi on ne razobesi cerkvene zastave, če je kak narodni praznik. — Da on imenuje — čisto v štilu »Domovine« — cerkveno zastavo »rimsko«, se nič ne čudimo. Tudi mu ne bomo odgovarjali na psovke, ker vsaka psovka odleti nazaj na tistega, ki jo izusti. Ker pa hoče priti na vsak način v javnost — zato se podpisuje — mu pa pri tem poslu tudi mi radi pomagamo ter javnost nanj opozorimo. V mladosti je bil vnet Sokol. Ko pa se mu je šlo za nadučiteljsko mesto v Zalogu, je oblezel vse »klerikalne« prvake, pljunil na »sokolsko in napredno« čast, vstopil s svojo gospo v organizacijo katoliško mislečih učiteljev — v Slomškovo zvezo ter postal pristaš tistih, katere sedaj psuje. Njegovi starejši napredni kolegi, ki so tudi prosili za Zalog, so mu za ta korak še danes iz srca »hvaležni«. — Ko pa je pred štiri leti videl, da se je politični položaj preokrenil, je pa tudi on obrnil plašč po vetru, izstopil iz Slomškove zveze in vstopil v UJU, ter se danes trka zopet na »napredna in sokolska« prsa. — G. Drašek, kdor ima maslo na glavi, naj ne hodi na solnce.

Tržič. Med tržiškim delavstvom se je začelo zopet močno gibanje. To tudi ni čudno, saj prihaja na delavstvo pritisk za pritiskom. Brezposelnost, krajšanje delavnega časa, dohodninski davek, prispevki za bol. blagajno, za del. zbornico, za borzo dela in nazadnje še davek na delavski zaslužek. Za vse to pa delavstvo v celoti prejema od države in njenih institucij le majhne koristi, kapitalistični krogi pa vpijejo med svet, kakšne dobrote ima delavstvo od današnje njega režima. Vsled tega močnega kapitalističnega pritiska že nekaterim delavcem upada pogum, postajajo vedno bolj topi in se tako udajo usodi. Drugi pa uvidevajo, da je edina pomoč v slogi, v močni in disciplinirani strokovni delavski organizaciji. Prepričani smo, da bodo ti duševno še močni med delavstvom zmagali in delavstvo združili v enotno delavsko fronto proti našim zatiralcem. Le složni bomo mogli uspešno braniti to, kar še imamo in priboriti nazaj, kar smo že izgubili. Da se delavstvu vlije novih moči in si razjasnimo položaj v katerem se nahajamo, se bo vršil prihodnji teden javen shod v »Našem domu«. Kdaj se bo shod vršil, se bo pravočasno razglasilo.

Prevalje. Koroško orlovsko okrožje ima svojo prireditev dne 13. julija na Prevaljah. Spored bo sledeči: Ob 8 zjutraj sprejem članov in gostov na kolodvoru, ob 10 sv. maša in pridiga. Nato obhod po Prevaljah. Popoldne ob pol 2 slovesne večernice, ob 2 javna telovadba na Fari z jako zanimivim sporedom. Sodeluje domača godba. Na telovadišču bo preskrbljeno tudi za vsakovrstna okrepčila. Zveza z vlakom zlasti iz Maribora jako ugodna. Tovariši, udeležimo se orlovske prireditve, da spojmimo čim tesnejšo zvezo z našo mladino.

Hrastnik. Včasih smo pogosto v »Pravici« čitali novice iz Hrastnika. Kaj neki je vzrok, da stari naš dopisnik v zadnjem času tako trdovratno molči? Sicer so pa razmere pri nas nad vse žalostne. Delavske plače slabe in delavski davek še od tega

nekaj požre. Pred nekaj meseci smo dobili novega pismonoša, ki strašno rohni proti nam. V »Slovenču« je nekdo že opozoril na tega našega prijatelja in tudi na njegovo sumljivo ravnanje s pošto pri raznašanju. Toda kljub preiskavi, ki se je na to vršila, ne vidimo prav nobenih sprememb. Razumljivo se nam pa zdi njegovo surovo obnašanje v tem, da je namreč ta naš pismonoša organizator in predsednik hrastniške Orjune. Podpira ga tudi trboveljska občina in mu daje posebno občinsko nagrado 300 Din na mesec. Časi bodo prišli, ko se bo naše delavstvo poleg drugih krivic otreslo tudi tega neuljudneža in mu kratko povedalo, da on ne spada več k nam. Do tega časa pa ni več daleč.

Krekova mladina.

Iz centrale. V zadnji »Pravici« smo objavili, da stanejo velike slike 25 dinarjev, kar je pomota, pač pa stanejo velike slike Din 30. Naš VI. glavni občni zbor se vrši nepreklicno dne 2. avgusta, in sicer bo to »Delavsko-mladinski zbor« »Krekove mladine«. Natančni spored objavimo v prihodnji številki »Pravice«.

»Krekova mladina«, podružnica v Ljubljani ima svoj redni občni zbor z običajnim drevnim redom v društvenih prostorih na Starem trgu št. 2, I. nadstr. dne 8. t. m. ob 8. uri zvečer. Vabimo vse člane in članice, da se občnega zbora sigurno udeležijo.

»Krekova mladina« v Ljubljani. Vabimo vse člane in članice na naš izlet, ki se vrši v nedeljo, dne 5. t. m. v Mekinje pri Kamniku. Odhod z jutranjim vlakom iz Ljubljane. V Mekinjah sv. maša ob pol 10. Vabimo poleg članov in članic tudi naše prijatelje!

»Krekova mladina« Zalog-Spodnji Kašelj. V nedeljo, dne 5. t. m. se udeležijo naša podružnica izleta na Homec pri Kamniku z delavstvom naše vevške papirnice.

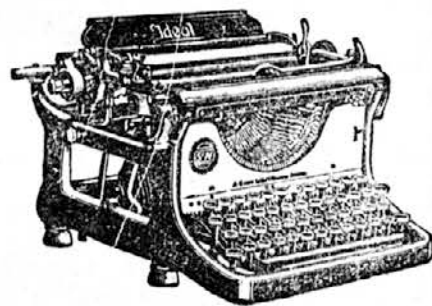
»Krekova mladina« Sneberje-Zdobrova. Tukajšnja podružnica priredi v nedeljo, dne 12. t. m. vrtno veselico s sledečim dnevnim redom: Godba, petje društvenega mešanega zbora, šaljava pošta, kupleti in drugo. Vabimo vse prijatelje naše delavske mladine!

Hrastnik. Cvetlični dan, ki ga je priredilo Kat. izobraževalno društvo, je dobro uspel. Čast požrtvovalnim deklicam! Med Kat. izobraževalnim društvom in Krekovo mladino je prišlo po večkratni izmenjavi misli do sporazuma, tako da se Kat. izobraževalno društvo preosnuje v Krekovo mladino. Tako bomo prvi v Hrastniku izmed drugih rudarskih revirjev, ki bomo oziroma imamo delavsko izobraževalno organizacijo. Upamo, da nam v Trbovljah in Zagorju v kratkem sledijo. Osnujemo si tudi svoj denarni zavod.

»Krekova mladina« Ljutomer ima svoj izredni občni zbor dne 12. t. m. ob pol 9. uri v prostorih pri gosp. Vavpotiču v Ljutomeru. Dnevni red: Dopolnitev odbora, odsekov in novega ustanovljenega tamburaškega

odseka. Vabimo vse tovariše in prišaste našega pokreta, da se istega sigurno udeležijo. Odbor.

Sv. Miklavž pri Ormožu. Preteklo nedeljo, dne 21. junija se je vršil pri nas sestanek »Krekove mladine« ob polnoštevni udeležbi članov in članic. Sestanek je otvoril tov. predsednik in poročal o referatu »Krekove mladine« na našem kongresu dne 7. junija v Ljubljani. Z navdušenimi besedami nam je temeljito orisal in podal smernice in resolucijo o ustanovitvi Krekove šole v Ljubljani, kot važno sredstvo, s katerim naj si utrdimo in pospešimo naše nadaljnje delovanje. Zaključil je svoj govor z besedami: Spomin in duh dr. Kreka naj vas okrepi in vodi, ideje kršč. socializma naj bodo vam luč, in začrtana vam bo jasna pot v boljšo bodočnost. Nato je tov. Rozman v jasnih in živih besedah naslikal položaj današnje mladine in poudarjal, da je Krekova mladina kot delavsko-mladinska organizacija za kulturno vzgojo in izobrazbo naše po pretežni večini delavske mladine v vseh ozirih nujno potrebna in koristna. Po končanem govoru so izjavili člani, da hočejo s požrtvovalnim in vztrajnim delovanjem skrbeti, da bo »Krekova mladina« vzor organizacija. Daj Bog obilo uspeha. — Predsednik.

Pisalne stroje vseh vrst

in pisarniške potrebščine

dobavi najceneje

The Rex Co

Ljubljana

Gradišče 10

in prepričajte se, da je KOLIN/KA (IKORIJA IZBORNA!

Naročajte „Socialno misel“!

Naročnina celoletno Din 40.—.

PODRUŽNICE:

Bled, Celje, Djakovo, Maribor, Novi Sad, Sarajevo, Sombor, Split in Šibenik.

TELEFON: št. 470 in 57.

Račun poštno-žek. zavoda za Slovenijo št. 11.945, za Hrvatsko št. 39.080.

Pooblaščen prodajalec srečk Državnerazredne loterije.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. V LJUBLJANI

Miklošičeva cesta 10 (v lastni palači nasproti hotela Union).

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednosne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja tudi tuje valute in devize, sprejema vloge na tekoči račun in na vložne knjizice ter oskrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Kapital in rezerve skupno nad 15.000.000 Din. — Vloge nad 125.000.000 Din.

AMERIŠKI ODDELEK:

Direktne zveze z ameriški bankami. Glavni korespondenti: American Express-Company, 65 Broadway, New York, ter njene podružnice in agencije po vseh večjih mestih Združenih držav, Anglo South American Bank Ltd., London, ter po važnejših mestih južne Amerike, Commercial Bank of Australia Ltd., London, ter po vseh važnejših mestih Avstralije in Nove Zelandije, National Bank of South Africa, London, Pretoria.

Urejevanje ameriških zapuščin.